

PREFERENCJE ZAWODOWE MŁODZIEŻY WIEJSKIEJ KOŃCZĄCEJ GIMNAZJUM

PIETRUK Witold, PL

Streszczenie

W artykule przedstawiono wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród uczniów klas trzecich gimnazjalnych z powiatu brzeskiego (woj. opolskie). Celem badań było określenie preferencji zawodowych diagnozowanej młodzieży gimnazjalnej szkół wiejskich oraz przedstawienie typów szkół i zawodów najczęściej wybieranych przez tych uczniów.

Słowa kluczowe: preferencje zawodowe, uczniowie klas trzecich szkół gimnazjalnych z obszaru wiejskiego, wybór szkoły i zawodu.

VOCATIONAL PREFERENCES OF VILLAGE YOUTH AFTER JUNIOR HIGH SCHOOL

Key words: vocational preferences, third-year students of junior high school from village area, choosing appropriate school and occupation.

Abstract

The article presents the results of a questionnaire undertook among the third-year students of junior high school from Brzeg area (Opole Province). The aim of the research was to specify vocational preferences of the youth from village schools as well as to show the types of school and occupations most often chosen by them. Furthermore, the preferences of students that have an influence on choice of their further education are presented in this article.

Wprowadzenie

Przejście ze szkoły na rynek pracy związane jest ze zmianą z ucznia na pracownika. Jest to jednocześnie droga od edukacji do zatrudnienia. Rozpoczyna się ona jeszcze w szkole, a kończy się konkretnym stanowiskiem pracy. Wstępnie rozpoczyna się ona w gimnazjum i w szkole ponadgimnazjalnej. To właśnie na tych poziomach edukacji podejmowane są decyzje edukacyjne i zawodowe istotne z punktu widzenia przyszłej pracy. Właśnie w takich momentach trudne do przecenienia są usługi, jakie może oferować poradnictwo zawodowe w ramach działalności szkolnych doradców zawodowych¹. Zadania szkolnego doradcy zawodowego zostały określone w rozporządzeniu MEN (Dz. U. z 2010r., nr 228, poz. 187). Polegają one m. in. na systematycznym diagnozowaniu zapotrzebowania uczniów na informacje edukacyjne i zawodowe oraz na pomoc w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej, poprzez np. prowadzenie indywidualnych badań zawodoznawczych mających na celu przedstawienie młodzieży ich preferencji zawodowych, które stanowią integralną część ich sukcesu zawodowego².

Aby dobrze zaplanować pracę z uczniami, pomóc im w poznaniu własnych preferencji zawodowych, mających duże znaczenie przy planowaniu dalszej edukacji zawodowej, znaczenie ma poznanie: stanu wiedzy, ocena jej użyteczności przy podejmowaniu dalszych decyzji edukacyjnych i zawodowych, ich oczekiwań, potrzeb i planów na przyszłość, uzyskanie informacji, jakie zajęcia ułatwiają planowanie własnej przyszłości

¹ M. Kwiatkowski, Generalne wsparcie procesu przejścia ze szkoły na rynek pracy, [w:] poradnictwo zawodowe w SzOK-ach, red. W. Kreft, Warszawa, s. 109

² Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 17 listopada 2010r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno.-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. Nr 228, poz. 1487).

interesowałyby uczniów³. A. Bańka podkreśla, że doradztwo zawodowe skupia się na rozwoju do dorosłości, którego momentem przełomowym jest wybór zawodu, natomiast szerszy wymiar przypisuje doradztwu karier, które koncentruje się z jednej strony na całowyciowym rozwoju jednostki, a z drugiej-na pomaganiu ludziom w rozwiązywaniu problemów osobowości⁴. Przedstawione poniżej wyniki badań młodzieży wiejskiej kończącej gimnazjum charakteryzują preferencje zawodowe, które mają wpływ na kształtowanie się właściwego kierunku rozwoju zawodowego ucznia. Są jednym z głównych czynników warunkujących rozwój zawodowy człowieka, pomagają w rozwiązywaniu problemów osobistych dotyczących trafnego wyboru szkoły i zawodu. Przybliżenie i pokazanie uczniowi jakimi preferencjami zawodowymi charakteryzuje się- wzmacnia jego poczucie własnej wartości (pomoc w rozwiązywaniu problemów osobowościowych, o czym pisze A. Bańka) ,daje możliwość do podejmowania wysiłku nad pracą w kierunku wykonywania czynności zawodowych, pozwala trafnie wybrać odpowiedni dla niego kierunek kształcenia. Zatem uważam, że aktywna forma zajęć zawodoznawczych jest jak najbardziej trafna, słusna i potrzebna, wzmacnia, i uaktywnia uczniów w ich dążeniach do osiągnięcia właściwego kierunku rozwoju zawodowego.

1 Preferencje zawodowe młodzieży wiejskiej kończącej gimnazjum

Badania zostały przeprowadzone wiosną 2010r. wśród uczniów klas trzecich szkół gimnazjalnych na terenie powiatu brzeskiego. Badaniami ankietowymi objętych zostało 83 uczniów klas trzecich (43 dziewczęta, 40 chłopców). Wśród ankietowanych 100% stanowili respondenci mieszkający na wsi (badania przeprowadzono na terenie dwóch gmin). Jako metodę badawczą zastosowano sondaż diagnostyczny, natomiast techniką i narzędziem badań była ankieta i jej kwestionariusz. Zastosowano kwestionariusz preferencji i predyspozycji zawodowych(wersja elektroniczna), kwestionariusz skłonności zawodowych w opracowaniu I. Woronieckiej. Ponadto przeprowadzono z uczniami indywidualne rozmowy zawodoznawcze.

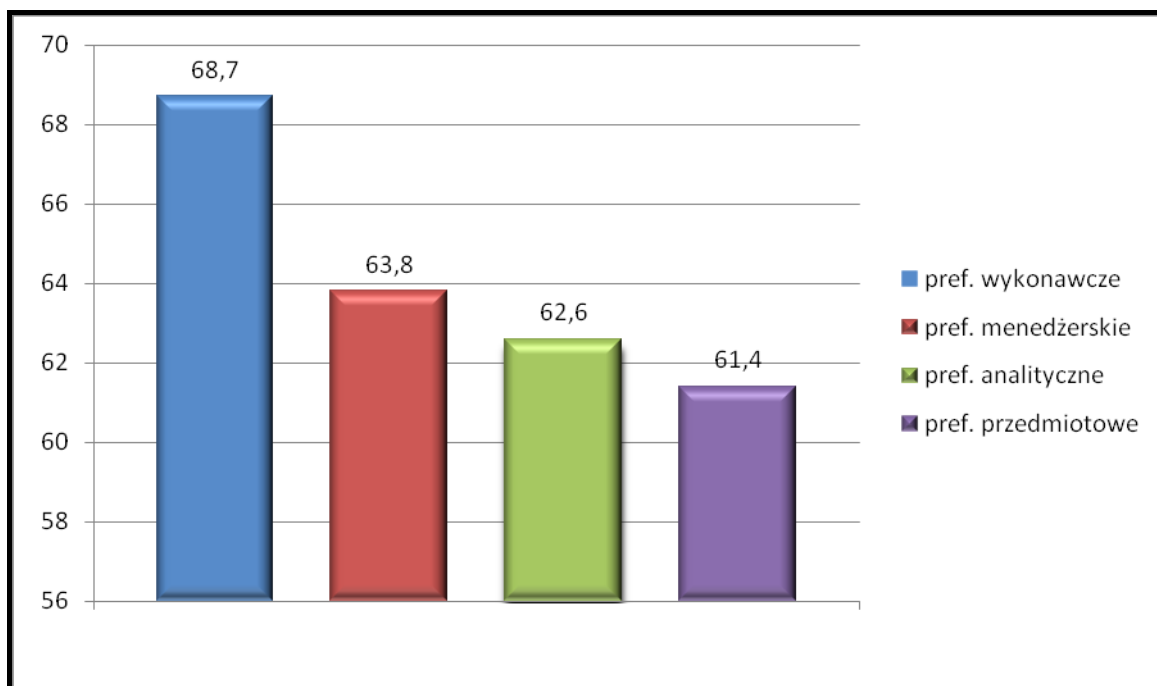
Na podstawie przeprowadzonej ankiety ewaluacyjnej młodzież oceniła w/w. formy pracy jako dobrze przygotowane i odpowiadające na zapotrzebowanie uczniów. Średnia ocen prowadzącego zajęcia w skali sześciostopniowej to 5,52.

W pytaniach otwartych najlepiej ocenianymi przez młodzież elementami zajęć były: doradztwo w wyborze szkoły, rozmowa o zainteresowaniach ,doradztwo w sprawie wyboru szkoły, rozmowa z prowadzącym, rozmowa o szkole, test na komputerze, omówienie i ocena testu, wszystko, na temat tego, co lubię, miła atmosfera, porady specjalistyczne, rozmowa dotycząca zawodów i przyszłości, propozycja zawodów /np. zawody przyszłości/,rozmowa o moich zainteresowaniach i cechach, porady specjalisty, charakterystyka szkół i przyszła praca zawodowa. Zastosowany kwestionariusz przedstawia następujące preferencje zawodowe: **wykonawcze**. Pokazują one osoby, które cenią sobie jasne i określone metody pracy. Charakterystyczna dla nich jest wytrwałość, skrupulatność i dokładność w myśleniu i działaniu. Cenne jest dla nich poczucie stabilizacji, przewidywalność i poczucie bezpieczeństwa. Są to osoby uporządkowane, systematyczne i logiczne. Zwykle przestrzegające normy i zasady. Wysoko rozwinięte są u nich umiejętności organizacyjne. W działaniu i myśleniu posługują się jednoznacznymi, precyzyjnymi, niezmiennymi sposobami. **Preferencje menedżerskie** oznaczające, że osoby o tych cechach nastawione są na sukces. Cechuje je: odpowiedzialność, konsekwencja w działaniu, podejmowanie ryzyka. Są to osoby ambitne , pewne siebie, potrafiące przekonać innych do swoich pomysłów,

³ G. Sołtysińska, A. Łukaszewicz. Poradnictwo zawodowe dla młodzieży ponadgimnazjalnej. Szkolenie dla nauczycieli znajdujących się na platformie internetowej OHP dla szkoły, KG OHP, Warszawa 2006, www.ohpdlaszkoły.pl.

⁴ A. Bańka. Rozwój zawodowy młodzieży a ścieżki tranzykcji z systemu edukacyjnego do rynku pracy, [w:] Doradztwo karier, opracowanie zbiorowe OHP, Warszawa 2005, s. 23-48.

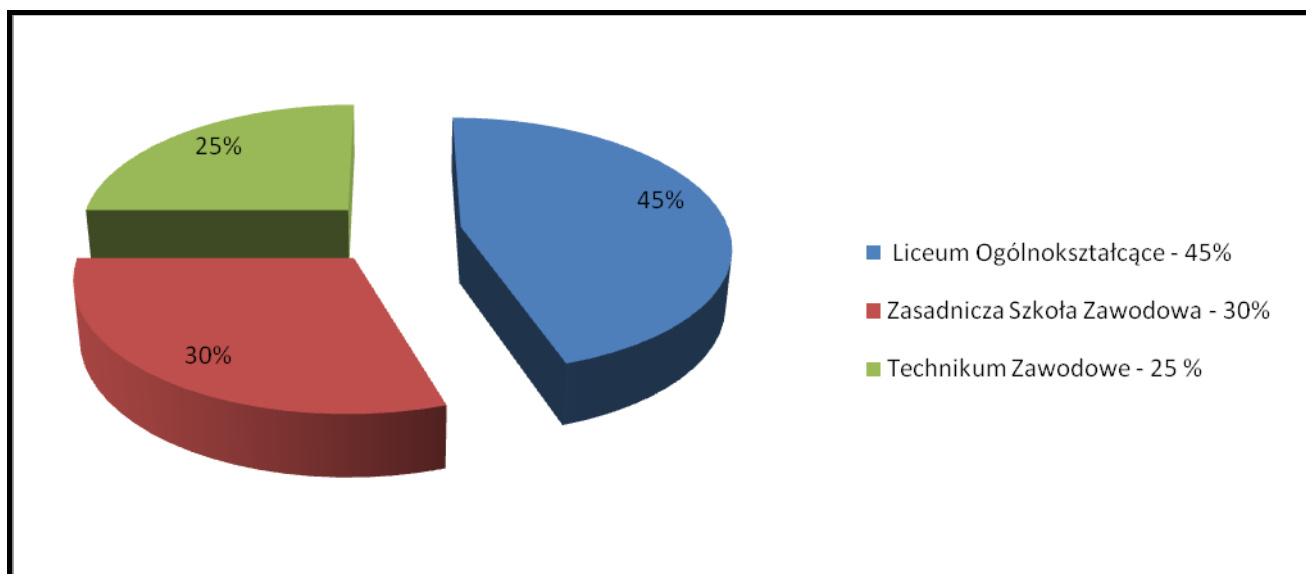
myślące perspektywicznie, globalnie. Mają zdolności negocjacyjne i przywódcze. Są osobami elastycznymi- łatwo przystosowującymi się do nowych warunków. Lubią rywalizację w różnych obszarach działania. **Preferencje analityczne** charakteryzujące osoby lubiące wyzwania intelektualne, wymagające syntezy i analizy danych. Ich zainteresowania koncentrują się na problematyce naukowej i popularnonaukowej. Są to osoby niezależne, ciekawe świata. Wolą poszukiwać teoretycznych rozważań niż praktycznych rozwiązań. **Preferencje przedmiotowe**, które podkreślają mocną stronę zdolności technicznych młodzieży, która nastawiona jest na poszukiwanie praktycznych rozwiązań zawodowych. **Preferencje społeczne**, charakteryzujące osoby, które lubią mieć do czynienia z ludźmi zarówno w sytuacjach towarzyskich, jak i zawodowych. Są to osoby, które posiadają wyjątkową łatwość nawiązywania kontaktów z innymi osobami. Charakterystyczna jest dla nich wrażliwość i zrozumienie potrzeb innych osób. Lubią pomagać innym, zajmować się osobami chorymi, niepełnosprawnymi, mającymi problemy. Ponadto w teście znajduje się skala „potrzeba akceptacji społecznej” diagnozująca, na ile istotny jest dla młodzieży fakt postrzegania norm i zasad społecznych oraz to, jak inni postrzegają i oceniają ich postawy i zachowania. Z analizy wyników uzyskanych w teście preferencji zawodowych wynika, iż najczęściej wybieranymi preferencjami przez badaną grupę młodzieży były preferencje wykonawcze -68,7%, preferencje menedżerskie-63,8%, preferencje analityczne-62,6% oraz preferencje przedmiotowe-61,4%. W badaniach skali „potrzeba akceptacji społecznej”, uczniowie osiągnęli wysoki wynik- 84,3%. W Analizie oparto się na wyborach poszczególnych preferencji w odniesieniu do wskazania danej preferencji przez liczbę diagnozowanych uczniów, przyjmując oddzielny wynik, tj. 100% dla każdej z nich.

Ankieta i rozmowy dotyczące wyboru przez młodzież szkół ponadgimnazjalnych pokazały, że uczniowie głównie zainteresowani byli wyborem liceum ogólnokształcącym - 45%, co współgra z wysokimi preferencjami wykonawczych i menedżerskimi.

W przypadku innych szkół, wybór przedstawiał się następująco: - zasadnicze szkoły zawodowe- 30% (najbardziej wybieranymi zawodami były: fryzjer, kucharz, mechanik, budowlaniec- stolarz),

- technikum- 25% (uczniowie najbardziej wybierali zawody: technik mechanik, elektryk, budownictwa).

Podsumowanie

1. Uczniowie klas trzecich szkół gimnazjalnych z obszaru wiejskiego szeroko postrzegają stojący przed nimi wybór szkoły ponadgimnazjalnej i zawodu, są kreatywni, otwarci, chętni do podejmowania działań związanych ze zdobyciem zawodu (szkolenia, kursy, warsztaty, dodatkowe uprawnienia).
2. Młodzież wybiera zawody wymagające dłuższego czasu kształcenia.
3. Uczniowie chcą czuć się bezpiecznie, a jednocześnie cenią sobie w przyszłej szkole lub pracy-niezależność i podejmowanie ryzyka.
4. Diagnoza preferencji wskazuje, że większość z badanych uczniów ceni sobie wytrwałość w myśleniu i działaniu oraz skrupulatność.
5. W działaniu i myśleniu posługują się jednoznacznymi, precyzyjnymi i niezmiennymi sposobami.
6. Duża grupa młodzieży myśli w przyszłości o prowadzeniu własnej działalności gospodarczej.
7. Uczniowie zainteresowani są w większości wyborem liceum ogólnokształcącym, co współgra z wysokimi preferencjami wykonawczymi i menedżerskimi oraz wybieranymi przez nich zawodami.

Literatura

1. M. Kwiatkowski, *Generalne wsparcie procesu przejścia ze szkoły na rynek pracy*, [w:] poradnictwo zawodowe w SzOK-ach, red. W. Kreft, Warszawa, s. 109.
2. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 17 listopada 2010r.r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno.- pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach* (Dz. U. Nr 228, poz. 1487).
3. G. Sołtysińska, A. Łukaszewicz. *Poradnictwo zawodowe dla młodzieży ponadgimnazjalnej*. Szkolenie dla nauczycieli znajdujących się na platformie internetowej OHP dla szkoły, KG OHP, Warszawa 2006, www.ohpdlaoszkoły.pl.
4. A. Bańka. *Rozwój zawodowy młodzieży a ścieżki tranzytacji z systemu edukacyjnego do rynku pracy*, [w:] Doradztwo karier, opracowanie zbiorowe OHP, Warszawa 2005, s. 23-48.

Recenzował: Maryla Jukowska-Jasiczek

Adres kontaktowy:

Witold Pietruk, mgr,
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Grodkowie, pppgrodkow@op.pl